

אָחו

הַחַד

תרגומי השירה הלירית לעברית מרוסית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

יורי לוויטנסקי

Юрий Левитанский

СТИХИ

שירים

adolf.goman@gmail.com

יורי לוויטנסקי

(1996-1922)

О Юрии Левитанском

Ну что с того, что я там был.
 Что я знаю про стороны света?
 Пейзаж
 Диалог у новогодней елки
 Что делать, мой ангел, мы стали спокойней
 Белая баллада
 Каждый выбирает для себя
 Светлый праздник бездомности
 О свободном стихе
 Окрестности, пригород
 Всего и надо, что взглядеться
 Все уже круг друзей
 Мундиры, ментики, нашивки, эполеты
 Из книги "Письма Катерине, или прогулка с Фаустом" (1981)
 Приглашение к прологу
 Остановилось время. Шли часы
 Шла дорога к Тракаю
 Сцена в погребке
 Славный город Виттенберг
 Ожидание Катерины
 Песня виттенбергских алхимиков

על יורי לויטנסקי

נכון, הייתי שם. אז מה?
מה יודע אני על כנפי הארץ?
הנוף
דו-שיח ליד עץ אשוח בחגיגת שנה חדשה
אכן, מלאכי, נעשינו שלום
בלדה לבנה
כל אחד בוחר בשביל עצמו
חגיגת שוטטות
על השיר החפשי
סביבה ופרור
צריה לנעץ מבט ודי
חוג ידדי, הוא מתכוץ תמיד
פותפות, עטיפ קצר, מתפרת ומדיסביבה ופרור
מהספר "מכתבים לקתרינה, או טיול עם פאוסט" (1981)
הזמנה למבוא
הזמן עמד מלכת
ואותנו הדרה הובילה לטרקאי
סצנה במרתף-יין קטן
ויטנברג, מקום תהילה
צפיה לקתרינה
שיר אלכימאי ויטנברג

О Юрии Левитанском

על יורי לויטנסקי

יורי לויטנסקי (1922-1996) – משורר רוסי ממוצא יהודי, בלט במיוחד בליריקה ופרודיה. הוא נולד באוקראינה. אחרי שסיים את לימודיו בבית-הספר, יורי יצא למוסקבה והתחיל בשנת 1939 ללמוד במכון לפילוסופיה, ספרות והיסטוריה. עם פרוץ המלחמה העולמית השנייה, מקורס שני הלך כמתנדב לחזית, עלה לדרגת סגן, התחיל לעבוד כעיתונאי צבאי. משנת 1943 לויטנסקי התחיל לפרסם את שיריו בעיתוני צבא. לאחר כניעת גרמניה לויטנסקי השתתף בקרבות נגד צבא יפן. הוענקו לו כמה אותות הצטיינות. קובץ שיריו ראשון יצא לאור בשנת 1948.

בשנים 1955-1957 הוא למד במכון הספרות על שם גורקי. בשנת 1963 יצא לאור קובץ שיריו "השמיים הארציים" אשר הפך אותו למשורר ידוע שם. לוויתנסקי הוציא לאור 26 קבצי שירה. בנוסף לכתובת שירים הוא עסק בתרגומים וכתובת פרודיות. לוויתנסקי – משורר אינטלקטואלי, מחשבותיו והסתכלויותיו הוא מגלה בשירים כאילו ממרחק מה מהקורא. שיריו בדרך כלל ארוכים, מפורטים, הוא אוהב לחזור לנוסחאות ולעשות בהן וריאציות. הוא שולט באומנות השירה בלי להיות אקסטרווגנטי. רבים משירי לוויתנסקי הולחנו. בשנת 1995 בטקס קבלת פרמיה ממלכתית הוא פנה לנשיא רוסיה ילצין בקריאה להפסקת מלחמה בצ'צ'ניה.

Юрий Левитанский

Ну что с того, что я там был.

Ну что с того, что я там был.

Я был давно. Я все забыл.

Не помню дней. Не помню дат.

Ни тех форсированных рек.

(Я неопознанный солдат.

Я рядовой. Я имярек.

Я меткой пули недолет.

Я лед кровавый в январе.

Я прочно впаян в этот лед —

я в нем, как мушка в янтаре.)

Но что с того, что я там был.

Я все избыл. Я все забыл.

Не помню дат. Не помню дней.

Названий вспомнить не могу.

(Я топот загнанных коней.

Я хриплый окрик на бегу.

Я миг непрожитого дня.

Я бой на дальнем рубеже.

Я пламя Вечного огня

и пламя гильзы в блиндаже.)

Но что с того, что я там был,

в том грозном быть или не быть.

Я это все почти забыл.

יורי לוויתנסקי

נכון, הייתי שם. אז מה?

אכן, הייתי שם. אז מה?

שכחתי את המלחמה.

בליל קרבות איני רואה

והצית הנהרות.

(אני חיל לא מזדה

מטוראים ללא שמות.

אני כדור שקצת החטיא.

וקרח דם בִּינואר.

אני הלחם בו עד מותי -

כְּבוֹב קטן בתוך ענבר.)

אכן, הייתי שם. אז מה?

נחלצתי מהמהומה,

מכל תלאות של המסע.

את שמי שכחתי ומוצא.

(אני כמו סוס על סף קריסה,

קריאה צרוּדה תוך כדי ריצה.

אני כמו קרב לפני חזית,

דקה של יום אבוד כליל,

כמו להבה של אש נצחית,

בחפירה כמו אש תרמיל.)

הייתי שם, בזה הסבר

"להיות או לא להיות" אים.

עקשו הפל כמעט נשכח,

Я это все хочу забыть.
Я не участвую в войне —
она участвует во мне.
И отблеск Вечного огня
дрожит на скулах у меня.
(Уже меня не исключить
из этих лет, из той войны.
Уже меня не излечить
от той зимы, от тех снегов.
И с той землей, и с той зимой
уже меня не разлучить,
до тех снегов, где вам уже
моих следов не различить.)
Но что с того, что я там был!..

Юрий Левитанский

Что я знаю про стороны света?

Что я знаю про стороны света?
Вот опять, с наступлением дня,
недоступные стороны света,
как леса, обступают меня.
Нет, не стороны те
и не страны,
где дожди не такие, как тут,
где деревья причудливо странны
и цветы по-другому цветут,
где природы безмерны щедроты
и где лето полгода в году, —
я сегодня иные широты
и долготы имею в виду.

Вот в распахнутой раме рассвета
открываются стороны света.

וּמִתְבַּקֵּשׁ לְכָלוֹת עַד תָּם.
אֲנִי לֹא מִשְׁתַּתַּף בְּקֶרֶב -
הוּא בְּשִׁבְלִי לְעַד שׁוֹתֵף.
בֵּת-אֹר אֲשֶׁר נִצַּח עַד בְּלִי דִי
רוֹעֵדֶת עַל עוֹר לִחְיִי.
(עֲכָשׁוּ אוֹתִי לֹא לְהוֹצִיא
מֵהַשָּׁנִים הַנּוֹרְאוֹת,
עֲכָשׁוּ לֹא לְרַפֵּא אוֹתִי
מֵחֶרֶף, מִקֶּרֶה הַזֵּאת.
אֵין כּוֹחַ שְׂיִפְרִיד, וְדַאי,
בֵּינִי לְבֵין הַקֶּרֶב הַהוּא,
בֵּין הַשְּׁלֵגִים שֶׁעֻקְבוֹתֵי
בָהֶם אֵתֶם לֹא תִמְצְאוּ.)
אֲכֹן, הֵייתִי שָׁם. אִז מֵה?..

יורי לויטנסקי

מה יודע אני על כנפי הארץ?

אין מספר לפנות הארץ.
מקיפים אותי שוב עם האור,
כמו סבך יער, פנות הארץ
שממני נבצר לספר.
לא מדינות,
לא פנות ארץ אלה
שבהן נבדלים הגשמים,
ועצים מוזרים, עצי פלא,
ואחרת פרחים פורחים,
והטבע נדיב על כל צרף,
וחצי שנה קיץ בוער —
מתכונן אני לסוג של ארץ
ולרחב לגמרי אחר.

במסגרת השחר, נפתחת
לרוחה, מופיעות הן בים.

Сколько их?
Их никто не считал.
Открывается Детство и Старость,
открывается Злоба и Ярость,
море Нежности,
озеро Жалость
открывается в раме окна,
и глухие низины Порока,
и Любви голубая дорога,
и в тумане багровом Война, —
есть такая еще сторона
с небесами багрового цвета, —
и река под названием Лета,
где живет перевозчик Харон...

Ах, как много у света сторон!
Все они обступают меня,
проступают во мне,
как узоры на зимнем окне,
а потом они тают
и вновь открываются в раме рассвета,
незнакомые стороны света.

Юрий Левитанский

Пейзаж

Горящей осени упорство!
Сжигая роци за собой,
она ведет единоборство,
хотя проигрывает бой.

Идет бесшумный поединок,

כמה הן?
לא עשו עוד חשבון.
הילדות, הזקנה, והפעם
מופיעים הנה רגז וזעם;
ים עדנה,
אגמים של הצער
נפתחים במסגרת חלון.
גם שפלות עמומות של הרשע,
כחל הדרך של אהב וישע;
מלחמה בערפול ארגמן -
יש פנה שכזו, כמובן,
עם שמי אדם - נפתחת לפתע,
ונהר שכחה בשם לתה,
ותמיד לרשותכם שם כארון...

כמה הן? התשובה היא – המון!
הן הקיפו אותי, צלם רז,
נשקפות מתוכי לאין ספור,
כמו ציור על זכוכית מהקר,
ואחר כה הצלם נמס,
במקום שפנה במסגרת
עוד פנה מופיעה לא מקרת.

1959

יורי לוויטנסקי

הנוף

העקשנות של סתו קודח!
לשרף חרשות בגב נכון
הוא מדו-קרב אינו בורח
מראש נדון לכשלו.

שם בחזית בשקט רוח

но в нем схлестнулись не шутя
тугие нити паутинок
с тугими каплями дождя.

И ветер, в этой потасовке
с утра осинник всполошив,
швыряет листья, как листовки,-
сдавайся, мол, покуда жив.

И сдачи первая примета -
белесый иней на лугу.
Ах, птицы, ваша песня спета,
и я помочь вам не могу...

Таков пейзаж. И если даже
его озвучить вы могли б -
чего-то главного в пейзаже
недостает, и он погиб.

И все не то, все не годится -
и эта синь, и эта даль,
и даже птица, ибо птица -
второстепенная деталь.

Но, как бы радуясь заминке,
пока я с вами говорю,
проходит женщина в косынке
по золотому сентябрю.

Она высматривает грузди,
она выслушивает тишь,
и отраженья этой грусти
в ее глазах не разглядишь.

Она в бору, как в заселенном
во всю длину и глубину

הפגישה במערכה
עם קור העכביש מתוח
טפה של גשם מתוחה.

ורוח-התכתשות שורקת
הבהילה חרש רטיטים,
כמו עלונים עלים זורקת:
"הי, הכנעו כל עוד חיים!"

כאות כניעה עד לה נסותרת
כפור לבנבן כסה הפר.
הו, צפרים, שירה נגמרת,
ממני לעזר נבצר...

זהו הנוף. ואם אפלו
קולות תוסיפו בעבוד,
עוד משהו עקר כאלו
חסר בנוף, והוא אבוד.

גם זה לא טוב, זה לא בסדר -
הכחל והמרחק מטעה,
וגם צפור, כמו כל היתר,
היא - פרט קטן, היא - פרט משנה.

ואז... מלאת שלווה ונחת
ברגע הפסקת הקרב,
אשה מגעת במטפחת
לאור ספטמבר המזהב.

לשקט מקשיבה, מעין
סמויות גושששת פטריות,
ועצב לא נשקף עדין
מתוך עיניה הכחלות.

בחרש ארננים עוברת
כבאגם ירק שקוף,

прозрачном озере зеленом,
где тропка стелется по дну,

где, издалёка залетая,
лучи скользят наискосок
и, словно рыбка золотая,
летит березовый листок...

Опять по листьям застучало,
но так же медленна, тиха,
она идет,
и здесь начало
картины, музыки, стиха.

А предыдущая страница,
где разноцветье по лесам,-
затем, чтоб было с чем сравниться
ее губам,
ее глазам.

Юрий Левитанский

Диалог у новогодней елки

— Что происходит на свете?— А просто зима.

— Просто зима, полагаете вы?— Полагаю.

Я ведь и сам, как умею, следы пролагаю
в ваши уснувшие ранней порою дома.

— Что же за всем этим будет?— А будет январь.

— Будет январь, вы считаете?— Да, я считаю.

Я ведь давно эту белую книгу читаю,
этот, с картинками вьюги, старинный букварь.

— Чем же все это окончится?— Будет апрель.

לְאֵט הוֹלֶכֶת שְׁתֵּי וְעָרַב
כְּמוֹ בְּתַחֲתִית מִחוּץ לַחוּץ,

וּמְרוֹם בְּצִהָרִים
קֶרְנוֹת גּוֹלְשׁוֹת בְּאֶלְכֶסוֹן...
כְּמוֹ דָג זָהָב הַשֵּׁט בְּמִים,
עָלָה לְבָנָה עָף בְּשִׁשׁוֹן.

דוֹפֵק הַגֶּשֶׁם שׁוֹב בְּדָלֶת,
אִשָּׁה אֲטִית, שְׂאֲנָנָה.
זֹאת הַתְּחִלָּה
הַמִּיחָלֶת
שֶׁל שִׁיר, צִיּוֹר וּמְנַגֵּינָה.

וְדָף אֲשֶׁר בָּא לְפָנֶיהָ,
סֹסְגוֹנִיּוֹת שֶׁל הַעֲלֹה -
רַק לְשִׁפְתֶיהָ וְעֵינֶיהָ
לְמִצּוֹא רְצִיתִי
הַשְׂוֹאָה.

1959

יורי לוויטנסקי

דו-שיח ליד עץ אשוח בְּחַגִּיגַת שָׁנָה חֲדָשָׁה

- מה מתרחש בעולם? - חרף בא, זה הפל.
- חרף גרדא? - כן, אני כן מניח בערך,
כי גם אני מנסה לו לסלל את הדרך
לבתיכם ישנים עד עכשיו מאתמול.

- מה עוד יחול אחר כך שעדין לא קרה?
- שוב ינואר. - ינואר? - הוא יגיע עם שמש.
ספר לבן זה מכר לי, גבירתי, לא מאמש -
האלף-בית הישן עם תמונות סערה.

- איך הספור יסתיים? - יסתיים באפריל.

— Будет апрель, вы уверены?— Да, я уверен.
Я уже слышал, и слух этот мною проверен,
будто бы в роще сегодня звенела свирель.

— Что же из этого следует?— Следует жить,
шить сарафаны и легкие платья из ситца.

— Вы полагаете, все это будет носиться?

— Я полагаю, что все это следует шить.

— Следует шить, ибо сколько вьюге ни кружить,
недолговечны ее кабала и опала.

— Так разрешите же в честь новогоднего бала
руку на танец, сударыня, вам предложить!

— Месяц — серебряный шар со свечою внутри,
и карнавальные маски — по кругу, по кругу!

— Вальс начинается. Дайте ж, сударыня, руку,
и — раз-два-три,

раз-два-три,

раз-два-три,

раз-два-три!..

Юрий Левитанский

* * *

Что делать, мой ангел, мы стали спокойней,
мы стали смиренней.

За дымкой метели так мирно клубится наш милый Парнас.

И вот наступает то странное время иных измерений,
где прежние мерки уже не годятся - они не про нас.

Ты можешь отмерить семь раз и отвесить
и вновь перевесить

и можешь отрезать семь раз, отмеряя при этом едва.
Но ты уже знаешь как мало успеешь

- כֵּן? זֶה בְּטוּחַ, אֶפְרַיִל עוֹד יְבוֹא? - זֶה בְּטוּחַ,
כִּי גַם בְּדַקְתֵי שְׁמוּעָה חֲדָשָׁה שֶׁל אֲשׁוּחַ:
בְּשַׁחֲרִית בְּחֶרֶשׁ נִשְׁמַע כְּבָר חֲלִיל.

- מַה אֵז אֶפְשָׁר לְהַפְסִיק מִזֶּה? - יֵשׁ עוֹד לְחַיּוֹת,
יֵשׁ גַּם לְתַפֵּר לָךְ שְׂמֵלוֹת מִכַּתְנָה, סָרְפָנִים.
- זֹהוּ אֶפְנֵה הַבָּאָה, אוֹ הַמִּצָּאָת סְפוּנְטָנִית?
- לֹא, זֶה בְּטוּחַ, יֵשׁ טַעַם לְתַפֵּר לָךְ שְׂמֵלוֹת.

כֵּן, יֵשׁ לְתַפֵּר, כִּי יִגִּיעַ גַּם סוּף לְשִׁלְגִים,
סוּף לְשִׁלְטוֹן סַעֲרַת הַבְּרָקִים וְלִכְשָׁף.
נָא לְהַרְשׁוֹת לִי, גְּבִירְתִי יְקָרָה, לְכַבֹּד נִשְׁף
יָד מְלִינָה לָךְ לְפָשֶׁט... וְלַחוּג רְקוּדִים.

...הַלְבָּנָה - כַּדוּר כֶּסֶף וְנֵר בּוֹ נִנְעַל,
וְצַעֲדָה מַסְכוֹת בְּאוֹלָם מִתְחִילָה וְגוֹבֶרֶת.
- וְלֹס כְּבָר נִשְׁמַע, מְבַקֵּשׁ אֲנִי יָד שְׁלֶךְ, גְּבִרְתִי,
וּמַעְגָל,

מעגל,

מעגל,

מעגל!..

1979

יורי לויטנסקי

אָכֵן, מְלֵאכִי, נַעֲשִׂינוּ שְׁלוֹיִם

אָכֵן, מְלֵאכִי, נַעֲשִׂינוּ שְׁלוֹיִם,

הַנְּמִכָּה בְּנוֹ רוּחַ.

בְּסַעַר שְׁלֵגִים הִתְעַרְבַל חֲבִיבֵנוּ פְּרִנְסוֹס פְּתָאם.
הִנֵּה הוּא מִתְחִיל, זְמַן מוֹזָר מְדִידוֹת חֲדָשׁוֹת, פְּעֻנוּחַ,
בוֹ כָּל הַמְדוֹת שִׁי־עֵנוּ כְּבָר לֹא מִתְאִימוֹת לְמַקּוֹם.

אֶפְשָׁר בְּזִהִירוֹת שְׁבַעֲתִים לְמַדֵּד

וְלִשְׁקֵל פְּעָמִים,

אֶפְשָׁר גַּם לְגַזֵּר בְּלִי זִהִירוֹת שְׁבַעֲתִים לְלֹא מְדִידוֹת.

אָבֵל כְּבָר בְּרוּר שְׁמַעַט רַק נִסְפִיק

за год или десять,
и ты понимаешь, как много ты можешь за день или два.

Ты душу насытишь не хлебом единым и хлебом единым,
на миг удивившись почти незаметному их рубежу.
Но ты уже знаешь,
о, как это горестно - быть несудимым,
и ты понимаешь при этом, как сладостно - о, не сужу.

Ты можешь отмерить семь раз и отвесить,
и вновь перемерить
И вывести формулу, коей доступны дела и слова.
Но можешь проверить гармонию алгеброй
и не поверить
свидетельству формул -
ах, милая, алгебра, ты не права.

Ты можешь беседовать с тенью Шекспира
и собственной тенью.

Ты путаешь карты, смешав ненароком вчера и теперь.

Но ты уже знаешь,
какие потери ведут к обретению,

и ты понимаешь,
какая удача в иной из потерь.

А день наступает такой и такой-то и с крыш уже каплет,
и пахнут окрестности чем-то ушедшим, чего не избыть.

И нету Офелии рядом, и пишет комедию Гамлет,
о некоем возрасте, как бы связующем быть и не быть.

Он полон смиренья, хотя понимает, что суть не в смиренье.

Он пишет и пишет, себя же на слове поймать нороя.

И трепетно светится тонкая веточка майской сирени,
как вечный огонь над бессмертной и юной
душой соловья.

בְּשָׁנָה או שְׁנָתַיִם,
מוֹבֵן גַּם: הַרְבֵּה עוֹד אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעוֹת הַקְּרוֹבוֹת.

הַנֶּפֶשׁ לִלְחֵם לְבַד, אֲבָל לֹא רַק לִלְחֵם שׁוֹאֲפֵת,
(לְרַגַע תַּתְּהִי שְׁהֶגְבוֹל בִּינֵיהֶם הוּא כְּמַעַט לֹא בּוֹלֵט).
אֲבָל כְּבָר יוֹדַעַת,
עַד כִּמָּה עֲצוּב זֶה – לְהִיּוֹת לְלֹא שְׁפֹט,
מוֹבֵן גַּם עַד כִּמָּה נְעִים לְחֹשֵׁב: הוּא, אֲנִי לֹא שׁוֹפֵט.

אֶפְשֶׁר בְּזִהְיוֹת שִׁבְעָתַיִם לְמִדָּד
וְלִשְׁקֵל פְּעָמַיִם,
לְגַזֵּר עוֹד נוֹסָחָה מִתְּאִימָה לְכָל פֶּעַל, לְכָל פְּעִילוֹת.
הַרְמוֹנִיָּה לְבִדּוֹק בְּעֶזְרַת הַנוֹסָחוֹת,
וְסִפְקֵי לְהִטִּיל, וְלוֹמַר אֲז
(מָה נְעִים!):

הוּא, אֲלֶגְבְּרָה, מִתֵּק, תְּרָאִי, בִּידִיךְ טְעוֹת. (*
אֶפְשֶׁר לְשׁוֹחֵחַ עִם צֶל שֶׁל שְׁקִסְפִיר,
עִם צֶלֶה הַמוֹכֶרֶת,
לְטַרֵף כָּל קִלְפִים וְלִטְעוֹת בְּלִי מְשִׁים בֵּין הַזֶּה לְעֶבֶר.
כִּיּוֹן שְׂיָדוּעַ מִתִּי אֲבִדָּה

הִיא הַשָּׁג מְבֻשָּׁרֶת,
גַּם אִיזָה מִזֶּל לְאַבֵּד לְפְעָמַיִם
אֶת כָּל מָה שְׁאֶפְשֶׁר.
יּוֹם מִתְכַנֵּן כְּבָר מִתְחִיל, וְתִקְוָפָה מִתְחִילָה מִיַּחְלָת,
וְרִיחַ שֶׁל קֶרְקַע, שֶׁל שֶׁלֶג נִמַּס מִתְרַכָּה וּפּוֹשֵׁר...
אוֹפְלִיָּה לֹא בִסְבִיבָה, וְעוֹסֵק בְּקוֹמְדִיָּה שֶׁם הַמְלֵט
עַל גִּיל מְסִיִּם בֵּין לְהִיּוֹת- לֹא לְהִיּוֹת מְקַשֵּׁר.

כְּלוֹ עֲנוּהָ, אֲךָ יוֹדַע הֵיטֵב שְׁמַהוּת לֹא בְּאִפִּי,
כּוֹתֵב, מְנוֹסָה אֶת עֲצָמוֹ עַל מְלָה לֹא צֶלְחָה לְעַצֵּר.
כְּמוֹ אִשׁ אֲלֵמוֹתִית מְעַל נֶפֶשׁ זְמִיר צְעִירָה, מְלֹאֵת יִפִּי,
זוֹהַר, מְרִטֵט בְּלִיל נֶצֶר לִילָה אֲבִיבִי,
קָרָן אוֹר.

(* צטוט מלים של סליירי מתוך טרגדיה קטנה של א.פושקין
"מוצרט וסליירי": "בדקתי את ההרמוניה בעזרת אלגברה")

Юрий Левитанский

Белая баллада

Снегом времени нас заносит - все больше белеем.
Многих и вовсе в этом снегу погребли.
Один за другим приближаемся к своим юбилеям,
белые, словно парусные корабли.

И не трубы, не марши, не речи, не почести пышные.
И не флаги расцветиванья, не фейерверки вслед.
Пятидесяти орудий залпы неслышные.
Пятидесяти невидимых молний свет.

И три, навсегда растянувшиеся, минуты молчанья.
И вечным прощеньем пахнувшая трава.
...Море Терпенья. Берег Забвенья. Бухта Отчаянья.
Последней Надежды туманные острова.

И снова подводные рифы и скалы опасные.
И снова к глазам подступает белая мгла.
Ну, что ж, наше дело такое - плывите, парусные!
Может, еще и вправду земля кругла.

И снова нас треплет качка осатанелая.
И оста и веста попеременно прыть.
...В белом снегу, как в белом тумане, флотилия белая.
Неведомо, сколько кому остается плыть.

Белые хлопья выются над нами, чайки летают.
След за кормою, тоненькая полоса.

יורי לוויטנסקי

בלדה לבנה

נעשים לבנים, שלג זמן מכסה אותנו.
ובשלג הזה נקברו כבר רבים.
זה אחר זה מתקרבים אנו ליובלות שלנו,
ונראים כמפרשים ספינות לבנים.

ולא חוצרות, טקסים, שירי-לקת, נאום גבוה,
לא דגלים בשלל צבעים, זיקוקי-די-נור -
מתח חמשים תותחים אותו אי-אפשר לשמע,
חמשים ברקים מבזיקים באויר בלי אור.

ולנצח מרוח של שתיקה רגעית משתרע.
עשבים עם ריח סליחה שלעוד נתנה.
... ים סבלנות. חוף נשיה. מפרצי יאוש מתגעגע.
איים מערפלים של תקוה אחרונה.

ושוב סלעים, שנונית תת-מימית קרקעית שוסעת.
ושוב צורב עינים אבך לבן, כחול.
הכן מפרש לשיט! עבודה תובעת!
אולי כדור-הארץ עודו באמת עגל.

ושוב כותשת אותנו רוח בגל כמו אבן,
ושוב עלרוד אכזרי מתלתל אותנו בים.
... בשלג לבן כמו בערפל לבן שיטת הלבן.
אין לדעת כמה זמן נשאר למפרש מסים.

עף מעלינו שחף, פתיחה לבנה מפרפסת.
מאחורי ירקותים עקב - פס חלק כמו זכוכית.
בשלג לבן כמו בערפל לבן אט מתמוססת

В белом снегу, как в белом тумане, медленно тают
попутного ветра не ждущие паруса.

Юрий Левитанский

Каждый выбирает для себя

Каждый выбирает для себя
женщину, религию, дорогу.
Дьяволу служить или пророку -
каждый выбирает для себя.

Каждый выбирает по себе
слово для любви и для молитвы.
Шпагу для дуэли, меч для битвы
каждый выбирает по себе.

Каждый выбирает по себе.
Щит и латы. Посох и заплата.
Меру окончательной расплаты.
Каждый выбирает по себе.

Каждый выбирает для себя...
Выбираю тоже - как умею.
Ни к кому претензий не имею.
Каждый выбирает для себя.

Юрий Левитанский

* * *

שיטת אשר אינה מחכה לרוח גבית.
1976

יורי לוויטנסקי

כל אחד בוחר בשביל עצמו

כל אחד בוחר בשביל עצמו
דת שלו, אשה שלו ודרך.
לשרת נביא או שד בפרך
כל אחד בוחר בשביל עצמו.

כל אחד בוחר למדותיו
לתפלה מלה וגם לאהב.
סיף לדו-קרב, להרג - להב
כל אחד בוחר למדותיו.

כל אחד בוחר למדותיו
מגנו, שריון, מטה וכגד.
לתגמול סופי - מדת הצדק
כל אחד בוחר למדותיו.

כל אחד בוחר בשביל עצמו...
גם אני בוחר - כמו שידע,
ומאיש איני דבר תובע.
כל אחד בוחר בשביל עצמו.

1976

יורי לוויטנסקי

חגיגת שוטטות

חגיגת שוטטות שטופה

Светлый праздник бездомности,
тихий свет без огня.
Ощущенье бездонности
августовского дня.

Ощущенье бесменности
пребыванья в тиши
и почти что бессмертности
своей грешной души.

Вот и кончено полностью,
вот и кончено с ней,
с этой маленькой повестью
наших судеб и дней,

наших дней, перемеченных
торопливой судьбой,
наших двух переменчивых,
наших судеб с тобой.

Полдень пахнет кружением
дальних роц и лесов.
Пахнет вечным движением
привокзальных часов.

Ощущенье беспечности,
как скольжение на льду.
Запах ветра и вечности
от скамеек в саду.

От рассвета до полночи
тишина и покой.
Никакой будто горечи
и беды никакой.

Только полночь опустится,

לֹלֵא אֶשׁ אֹר שְׁקֵט,
וּתְחוּשֵׁת תְּהוֹמוֹת כְּסוּפָה
שֶׁל יוֹם אוֹגוּסְט בְּלִי עֵת.

תְּחוּשֵׁת נְצַח שֶׁל נוֹכְחוֹת
בְּשִׁתְּיָקָה עוֹלָמִית,
לְאֵלְמוֹת כְּמַעַט קְרִבּוֹת
שֶׁל נְפֹשֵׁי עוֹזְבִיט.

הִנֵּה בָּא הוּא עַד סוֹף מוֹבֵן
הָאֶחָד בֵּין רַבִּים -
סְפוּרָנוּ כָּל כָּה קֶטָן
עַל גּוֹרֵל וְחַיִּים,

סְפוּר עַל הַיָּמִים הַהֵם,
שֶׁגּוֹרֵל הַפְּכֹפֶךְ
יִסְמַן סוֹפִית בְּהֶקְדָּם -
גּוֹרְלִי וְשִׁלְךָ.

שְׁעוֹת הַיּוֹם רִיחַ מְדִיפִים
חֲלִילֵת יַעֲרוֹת,
רִיחַ נוֹעַ-עַד שְׁעוֹנִים
בְּבִתִּי נְתִיבוֹת.

וּתְחוּשֵׁת הַשְּׂאֲנָנוֹת
כְּמוֹ עַל קֶרַח גְּלִישָׁה,
רִיחַ נְצַח, רוּחוֹת, זְכוֹת
מִסְפָּסֵל בְּחֶרֶשָׁה.

מְזַרְחָה וְעַד לֵיל נֶכֶר
חוּשׁ שְׁתִּיקָה וְשִׁלּוֹה.
אֵין כְּאֵלוֹ שׁוֹם טַעַם מֶר,
אֵין כְּאֵלוֹ תִּלְאָה.

וְתִרְדּוּ רַק חִצּוֹת הַלֵּיל
כְּנֻחוֹשׁ: כְּפָרָה

как догадка о том,
что уже не отпустится
ни сейчас, ни потом,

что со счета не сбросится
ни потом, ни сейчас
и что с нас еще спросится,
еще спросится с нас.

Юрий Левитанский

О свободном стихе

- Что? - говорят. - Свободный стих?
Да он традиции не верен!
Свободный стих неправомерен!
Свободный стих - негодный стих!
Его, по сути говоря,
эстеты выдумали, снобы,
лишив метрической основы,
о рифме уж не говоря!..
Но право же, не в этом суть,
и спорить о свободе метра -
как спорить о свободе ветра,
решая, как он должен дуть.
Все это праздные слова.
Вам их диктует самоменье.
Как можно ставить под сомнение
его исконные права!
Нет, ветер, дождь или трава
свободны по своей природе -
а стих,
он тоже в этом роде,
его природа такова.

לא תבוא לנו להקל
על כל מה שקרה.

לא נזכה אנו לעולם
לאפוס החשבון,
ועל כל, בטח, ישלם,
כי הדין כבר נכון.
1976

יורי לוויטנסקי

על השיר החפשי

ומה אומרים על שיר חפשי?
שהוא מפר כללי מסורת,
שלא חוקי, גורם סחרחרת,
ששיר חפשי הוא שיר טפשי!
אותו – לעין אחיזה –
המתנשאים הביאו הנה,
הם שיללו משקל ממנו,
לא לדבר על חריזה...
אך זה אינו ענין בכלל!
על חפש המשקל וכוונת
שזה דבור על חפש רוח:
ללמד לאן לנשב – חבל!
כל הוכחות נגדו – תרמית,
הערכה עצמית מפרזת,
וספקנות אחת נחפזת,
כי זאת זכותו הקדמונית.
לא! רוח, גשם, עשבים –
הם חפשיים, זה חק של טבע,
לשיר
אותה תכונה של קבע:
גם הוא נברא כבן-חורין.
נכון, דורשת כל מלה

И как ни требовал бы стих
к себе вниманья и заботы -
все дело в степени свободы,
которой в нем поэт достиг.
Вот Пушкина свободный стих.
Он угрожающе свободен.
Он оттого и неугоден
царям и раздражает их.
Но вы смотрите, как он жжет
сердца глаголами своими!
А как свободно правит ими!
И не лукавит! И не лжет!
О, только б не попутал бес,
и стих по форме и по мысли
свободным был бы
в этом смысле,
а там - хоть в рифму, или без!

Юрий Левитанский

* * *

Б. Слуцкому

Окрестности, пригород - как этот город зовется?
И дальше уедем, и пыль за спиною завьется.

И что-то нас гонит все дальше, как страх или голод, -
окрестности, пригород, город - как звать этот город?

Чего мы тут ищем? У нас опускаются руки.
Нельзя возвращаться, нельзя возвращаться на круги.

Зачем нам тот город, встающий за клубами пыли, -

בְּשִׁיר תְּשׁוּמַת-לֵב מְבוֹרָאָה.
מֵהוּת – דְּרָגַת חֲרוּת, עָלֶיהָ
הַמְּשׁוֹרָר בְּשִׁיר עָלָה.
גַּם פּוֹשְׁקִין שִׁיר חֲפָשִׁי כְּבֵד.
חֲרוּת שְׁלוֹ הִיא מְאַיֶּמֶת,
לְרַגְז הַמְּלָכִים גּוֹרְמֵת
וּמְאַלְצֵת לְפַחַד.
אִיךָ מְלַל שִׁירְתוֹ בּוֹעֵר!
אִיךָ הִיא לְבוֹת בְּרִיּוֹת צוֹרְכֵת.
אִיךָ פּוֹשְׁקִין מְנַהֵל הַצֹּת!
לֹא מְרַמֶּה, לֹא מְשַׁקֵּר.
הוּ, שְׁמַר עָלֵינוּ, מְבַרֵךְ,
לוֹ שִׁיר יְהִיֶה חֲפָשִׁי – וְזֶהוּ! -
בְּצוֹרְתוֹ, תִּכְנֹו –
יְהִיֶה הוּא בְּחֲרוּזִים, בְּלִי –
הַיְנוּ הָרָה!

1980

יורי לוויטנסקי

סְבִיבָה וּפְרוֹר

לב. סלוצקי

סְבִיבָה וּפְרוֹר ... אִיךָ קוֹרְאִים לְעִיר? רָגַע, הִיא סָרָה.
נִמְשִׁיךְ וְנִסַּע, וְאַבְקֵי יִתְמַר מֵאַחֲזָרָה.

יֵשׁ מְשָׁהוּ שְׁמַאיִצְנוּ, כְּמוֹ רַעַב אוֹ פַחַד ...
סְבִיבָה וּפְרוֹר ... אִיךָ קוֹרְאִים לָהּ? שְׂכַחְתִּי ... אִי-נַחַת.

וּמָה מְחַפְּשִׁים אָנוּ? כָּאֵן? יֵשׁ סְבָה? לֹא בְטוּחַ ...
אֲסוּר לְחַזֵּר לְסְבִיבוֹת, כְּמוֹ אֲמוֹרִים עַל הַרוּחַ.

מֵה לָנוּ בְּעִיר עִם תְּמֵרוֹת הָאֲבָק, בְּהַ חֵיִינוּ,
בְּעִיר, בְּשָׁנִים רְחוּקוֹת צְעִירִים בֵּן הַיְינוּ?

тот город, те годы, в которых мы молоды были?

Над этой дорогой трубили походные трубы.
К небритым щекам прикасались горячие губы.

Те губы остыли, те трубы давно оттрубили.
Зачем нам те годы, в которых мы молоды были?

Но снова душа захолонет и сердце забьется -
вон купол и звонница - как эта площадь зовется?

Вон церковь, и площадь, и улочка - это не та ли?
Не эти ли клены над нами тогда облетали?

Но сад затерялся среди колоколен и башен.
Но дом перестроен, но старый фасад перекрашен.

Но тех уже нет, а иных мы и сами забыли,
лишь память клубится над ними, как облачко пыли.

Зачем же мы рвемся сюда, как паломники в Мекку?
Зачем мы пытаемся дважды войти в эту реку?

Мы с прошлым простились, и незачем дважды прощаться.
Нельзя возвращаться на круги, нельзя возвращаться.

Но что-то нас гонит все дальше, как страх или голод, -
окрестности, пригород, город - как звать этот город?

Юрий Левитанский

Всего и надо, что взглядеться

Всего и надо, что взглядеться - Боже мой!

עלי דרך זו אז תקעו חצוצרות מחנים,
ללחי הלא מגלח אז נגע חם שפתיים.

חדלו חצוצרות, השפתיים ההן כבר הזקינו.
לשם מה שנים לנו בן צעירים אז היינו?

שוב קר יכנס לנפשנו, נפעם לב כאלו...
הנה הפכה, המגדל וכפר... איך קוראים לה?

הנה הכפר, כנסייה וסמטה... לא שלנו?
אותם אדרים אז שלכת בסתו זרקו בנו?

הגן נעלם בין מגדל-פעמון לבין צריח,
הבית נבנה מחדש, שנה צבע, ננים.

רבים כבר אינם, אחרים... שם נשכח, יש רק זכר,
והוא מתאבד עליהם כמו ענן של האפר.

ומה זה מושכנו לכאן כמו למכה הולכים עולי-רגל?
כדי להכנס לאותו הנהר בשנית חסרי שכל?

נפרדנו מזמן מעבר, עוד פעם לחזר אין שום צרה.
אסור לחזר על סיבוב, לעבר אין כבר דרך.

יש משהו שמאיצנו, כמו רעב או פחד...
סביבה ופרור... עיר... קוראים לה... שכחתי... אי-נחת.

1982

יורי לוויטנסקי

צריך לנעץ מבט ודי

צריך לנעץ מבט ודי – אל אלהים!
צריך לנעץ מבט היטב בכל הפח,

Всего и надо, что внимательно взглядеться,
И не уйдешь, и никуда уже не деться
От этих глаз, от их внезапной глубины.
Всего и надо, что вчитаться - Боже мой!
Всего и надо, что помедлить над строкою,
Не пролистнуть нетерпеливою рукою,
А задержаться, прочитав и перечесть.

Мне жаль неузнанной до времени строки,
Но все ж строка - она со временем прочтется,
И перечтется много раз, и ей зачтется,
И все, что было в ней останется при ней,
Но вот глаза - они уходят невзначай,
Как некий мир, который так и не открыли,
Как некий Рим, который так и не отрыли,
И не отрыть уже, и в этом вся печаль.

А, впрочем, я вам не судья. Я жил как все.
Вначале слово безраздельно мной владело,
А дело после было, после было дело,
И в этом дело все, и в этом вся печаль.
Но мне и вас немного жаль, мне жаль и вас,
За то, что суетно так жили, так спешили,
И что не знаете, чего себя лишили,
И не узнаете, и в этом вся печаль.

Мне тем и горек мой сегодняшней удел -
покуда мнил себя судьёй, в пророки метил,
каких сокровищ под ногами не заметил,
каких созвездий в небесах не разглядел!

ואחר כך ללכת אין לאן, לברח
מזוג עינים אלה, עמק שלהן.
ודי לקרא בכל זהירות - אל אלהים!
להשתות על השורה, וקצת לנוח,
לא לעלעל דפים ביד קצרת הרוח,
אלא לשהות בדף, לקרא עוד כמה פעמים.

אבל, גם אם שורה זמן-מה לא תודע,
עוד ימצא לה לבסוף קורא טוב טעם,
תזקק אז לזכותה כבוד ולא רק פעם,
וכל מה שהיה בה ישאר עמה,
אך העינים, הן עוזבות כבלי משים,
כמו העולם אשר סמוי עודו מעין,
כרומא שלא נחפרה לנו עדיו,
ומאחר לחפר, מזה כל העצבות.

אך לא שופט אני, חייתי כמו כלם.
תחילה מלה שלטה עלי לכל הדרך,
ומעשה היה דבר משנה בערה,
למעשה זה קה, מזה כל העצבות.
גם עליכם חבל לי קצת, גם עליכם,
על שעסקתם רק בהבל, התרוצצתם,
ולא יודעים אתם מה בחיים הפסדתם,
ולא תדעו לעד, מזה כל העצבות.

ומפני כך מר לי מזל שלי היום:
כשאת עצמי בתור שופט, נביא דמינתי,
באלו אוצרות בדרך לא הבחנתי,
ואלו מזלות פספסתי במרום!

1983

יורי לוויטנסקי

Юрий Левитанский

Все уже круг друзей

Все уже круг друзей, тот узкий круг,
Где друг моих друзей мне тоже друг,
И брат моих друзей мне тоже брат,
И враг моих друзей мне враг стократ.

Все уже круг друзей, все уже круг
Знакомых лиц и дружественных рук,
Все шире круг потерь, все глуше зов
Ушедших и умолкших голосов.

Но все слышней с годами, все слышней
Невидимых разрывов полоса,
Но все трудней с годами, все трудней
Вычеркивать из книжки адреса,

Вычеркивать из книжки имена,
Вычеркивать, навечно забывая,
Вычеркивать из книжки времена,
Которым уже больше не бывать.

Вычеркивать, вести печальный счет,
Последний счет вести начистоту,
Как тот обратный, медленный отсчет,
Перед полетом в бездну, в пустоту,

Когда уже - прощайте насовсем,
Когда уже - спасибо, если есть.
Последний раз вычеркивая - семь,
Последний раз отбрасывая - шесть,

Последний раз отсчитывая - пять,
И до конца отсчитывая вспять -
Четыре, три - когда уже не вдруг

חוג יְדִידִי, הוא מִתְכַּנֵּן תָּמִיד

חוג יְדִידִי, הוא מִתְכַּנֵּן תָּמִיד,
כָּזֶה שְׂיָדִידִים – גַּם לִי יְדִיד
וְאֵח שֶׁל יְדִידִי – מִחְמֵל נִפְשִׁי,
אוֹיֵב שֶׁל יְדִידִי – אוֹיֵב אִישִׁי.

הוא מִתְכַּנֵּן תָּמִיד, חוג יְדִידִים,
יְדִי-רְעוּת, קוֹלוֹת לִי מְכָרִים.
וּמִתְרַחֵב חוג אֲבֹדוֹת, עִמוּם הַקּוֹל,
שֶׁל אֵלֶּה שֶׁהִלְכוּ כְּכֹלוֹת הַכֵּל.

אך בּוֹ בְּזִמַּן יוֹתֵר חֲזָק נִשְׁמַע
כָּל הַד נִתּוּק שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת,
אך בּוֹ בְּזִמַּן יוֹתֵר קִשָּׁה תְּנוּעָה –
לְמַחֵק מֵהַסְּפָרוֹן אֶת הַכְּתוּבוֹת.

לְמַחֵק אֶת הַשְּׂמוֹת מֵהַסְּפָרוֹן,
לְמַחֵק, לְעַד לְשִׁכַּח צְלִיל קוֹלָם,
לְמַחֵק אֶת הַזְּמַנִּים מִזְכָּרוֹן,
שֶׁהֵם כְּבָר לֹא יָשׁוּבוּ לְעוֹלָם.

לְמַחֵק אוֹתָם וּבַעֲבֹבוֹת לְסִפָּר,
חֲשׁוֹבֹן סוֹפֵי לְתֵת לְפָרֵט, לְכָלֵל,
כְּמוֹ הַסְּפִירָה בְּקֶצֶב לְאַחֹר
לְקִרְאֵת טִיסָה לְתֵהוּם אוֹ לְחַלֵּל.

כְּשֶׁגַּם "שְׁלוּם!" לְעַד, לֹא לְשָׁנָה,
וְאִם עוֹדֵם יִשְׁנָם, מַה לְבַקֵּשׁ?
וְ"שִׁבְעַ" בְּפַעַם הָאֲחֵרוֹנָה,
וְאַחַר כֵּן גַּם לְוִתֵּר עַל "שֵׁשׁ".

וְגַם לְאַחֲרוֹנָה "חֲמִשׁ" לוֹמֵר,
לְסִפָּר הַפּוּךְ כָּל מַה שְׁעוֹד נִשְׁאַר...
אַרְבַּע, שְׁלוֹשׁ... וְרָגַע אַחַר כֵּן
אֵין אֶף אֶחָד אֶתְּךָ, וְחוּג נִפְתָּח.

Нет никого, и разомкнется круг...

Распался круг, прощайте, круга нет.
Распался, ни упреков, ни обид.
Спокойное движение планет
По разобщенным эллипсам орбит.

И пустота. Ее зловещий лик
Все так же ясен, строен и велик.

Юрий Левитанский

Мундиры, ментики, нашивки, эполеты
Мундиры, ментики, нашивки, эполеты.
А век так короток - господь не приведи.
Мальчишки, умницы, российские поэты,
провидцы в двадцать и пророки к тридцати.
Мы всё их старше год от года, час от часа,
живём, на том себя с неловкостью ловя,
что нам те гении российского Парнаса
уже по возрасту годятся в сыновья.
Как первый гром над поредевшими лесами,
как элегическая майская гроза,
звенят над нашими с тобою голосами
почти мальчишеские эти голоса.
Ах, танец бальный, отголосок погребальный,
посмертной маски полудетские черты.
Гусар, поручик, дерзкий юноша опальный,
с мятежным демоном сходившийся на «ты».
Каким же ветром обдиралась эта кожа,
какое пламя видел он, какую тьму,

חוג התפרק, היו שלום כָּלֵם!
אין עלבונות ותוכחות חנם.
וכל פְּלִנְטָה בתנועה שְׁלוֹה
עוֹבְרֵת שְׁבִיל אֱלִיפָסָה מְשֻׁלָּה.

וְרִיק – פְּרִצוּף קוֹדֵר אִיוִם מַחְמִיר,
תְּמִיד בְּהִיר, תְּמִיד תְּמִיר, כְּבִיר.

1987

יורי לוויטנסקי

כּוֹתֵפוֹת, עֵטִיף קֶצֶר, מִתְפַּרֵת וּמְדִים

(*)

הַחֶלֶד כֹּה קֶצֶר, וְהוּא עוֹד יֶלֶד, בְּסוֹר.
כּוֹתֵפוֹת, עֵטִיף קֶצֶר, מִתְפַּרֵת וּמְדִים.
חוֹזָה בְּגִיל עֵשָׂרִים, נְבִיא בְּעוֹד כְּעֵשֶׂר –
מְשׁוֹרְרִים שֶׁל רוּסְיָה, יֶלְדִים מַחֻנְנִים.

זְקֵנִים מֵהֶם בְּכֹל שְׁעָה חוֹלְפֵת אָנוּ,
חַיִּים בְּמְבוּכָה כֵּן שְׁמֵן הַסֶּתֶם,
כֹּל בְּנֵי פְּרִנְסוֹס, גְּאוּנִים רוּסִים שְׁלֵנוּ
כְּבָר בְּנֵינוּ יְכוּלִים לִהְיוֹת לְפִי גִילֵם.

כְּאֵלוּ רַעַם מְרַחֵק עֵכָשׁוּ שְׁמַעְנוּ,
כִּסְעָרָה אֶלְגִּית מִתְרַחֶשֶׁת בְּאֲבִיב
הוּא מְצַלְצֵל מַעַל קוֹלוֹת שְׁקֵטִים שְׁלֵנוּ –
קוֹל שְׁלֵהֶם, קוֹל יֶלֶד-פְּלֵא כֹה חְבִיב.

הֵא, נֶשֶׁף רְקוּדִים, הַדִּי קְבוּרָה וְרֶטוֹן,
תְּוִי הַמַּסְכָּה שֶׁל מֵת – חֲצִי-יֶלְדוֹת.
צְעִיר בּוֹדֵד וּמְנַדָּה, הוֹסָאָר נוֹעֵז וְסֶגֶן
אֲשֶׁר עִם דִּמְיוֹן מְרַדְנֵי דְבָר בְּחֶבְרוֹת.

אֵלוּ רוּחוֹת קְשׁוּחוֹת קִלְפוֹ עוֹרוֹ שֶׁל עֵלֵם,
וְאֵלוּ לְשׁוֹנוֹת שֶׁל אֵשׁ רְאָה וְאַבְדוֹן,

чтоб, словно жизнь безмерно долгую итожа,
в конце сказать -

«и зло наскучило ему»!

Не долгожители, не баловни фортуны -
провидцы смолоду, пророки искони...

Мы всё их старше, а они всё так же юны,
и нету судей у нас выше, чем они.

Юрий Левитанский

Из книги "Письма Катерине, или прогулка с Фаустом" (1981)

Приглашенье к прологу

И все-таки смог.

Вознамерился.

Стрелки, решил, передвину.

Все сроки нарушу.

Привычные связи разрушу. Начну все сначала, решил.

И дьяволу душу не продал, а отдал за милую душу,

и с Фаустом вместе ту самую чашу до дна осушил.

Ну что же, в дорогу, душа моя, с богом,

начнем понемногу.

Приступим к прологу. Мгновенье, воскликнем, гряди!

...И, под вечер из дому выйдя,

пустился я тихо в дорогу,

и странный попугачик мой шел со мной рядом

и чуть впереди.

Уже нас виденья в ночи окружают причудливым роем.

כְּדִי לְסַכֵּם חֲלָדוֹ "אֶרֶךְ מַדִּי", בְּטָרֵם
סוֹפּוֹ לֹא מֵר:

"וְאֵז נִמְאַס לוֹ מִזְדוֹן!"

לא מאַרְיָה חַיִּים וְלא מוֹגֵן מִסַּעַר –
חוֹזָה מְנַעֲרִיו, תְּמִיד נְבִיא, לֹחֵם...

אֲנַחְנוּ מִזְדַּקְנִים, הֵם נְשֹׂאֲרִים כְּנֶעַר,
וְאֵין לָנוּ שׁוֹפְטִים הַעֲלִיוֹנִים מֵהֵם.

1981

(* הרמז למשורר מיכאיל לרמונטוב ולפואמה שלו "דימון")

יורי לוויטנסקי

מהספר "מכתבים לקתריונה, או טיול עם פאוסט" (1981)

הזמנה למבוא

ובְּכֹל זֹאת, הַצְלַחְתִּי.

הַחֲלָטָתִי:

אֲזִיז מְחוּגִים וְאֶפֶר כָּל מוֹעֵד;

הַתְּכַוֵּנְתִּי:

כָּל קֶשֶׁר מִרְגֵּל אֶהְרֵס וְאֶתְחִיל אֶת הַכֹּל מֵרֵאשִׁית.

נִפְשִׁי לִשְׁטֵן לֹא מִכַּרְתִּי – מִלֵּב וּמִנֶּפֶשׁ נִתְּתִי,

וְיַחַד עִם פֹּאוסֵט רִקְנִתִּי הַגְּבִיעַ הַהוּא עַד תַּחְתִּית.

לְדֶרֶךְ, נִפְשִׁי! בְּעֶזְרַת הָאֱלִים,

אֶת צוֹדְקָת:

נִגַּשׁ לְמִבּוֹא וְנִקְרָא: בּוֹא, הֲרֹגַע כְּרֹגַע אֵלַי!

... יִצְאֵתִי בְּעֶרְבַּ נְעִים אֶת בֵּיתִי,

הַתְּחַלְטִי לְלַכֵּת בְּשִׁקְט,

וְכֵן לְוִיָּה מְשֻׁנָּה הַלֵּךְ יַחַד

וְקָצַת לְפָנַי.

וְכִבֵּר מִסְבִּיב חֲזִיוֹנוֹת כְּמוֹ נַחִיל צִיּוּרִי – שֵׁד אוֹ אֵחָ?

Багровая молния где-то за нами проводит черту.
Какие ж мы тайны с тобою откроем,
едва приоткроем
ту звездную занавесь неба, завесу заветную ту!

Сферический купол над нами качается,
ночь еще длится,
размеренно движутся сонмы бесчисленных
звезд и планет.
И вот постепенно из тьмы проступают какие-то лица.
Тебя еще нет среди них, Катерина, пока еще нет.

Но все, что вокруг, — удивительно так,
необычно и ново,
и все это значит, что ты уже есть
и ты где-то в пути,
пылинка, туманность, дождевка,
снежинка из века иного,
и суть, и загадка его, и разгадка, и дух во плоти.

Снежинка и ветер, легчайшее облачко, смутная дата,
дыханье, мерцанье, мгновенье какого-то дня,
то самое лучшее что-то,
что будет когда-то
со мною, при мне, и потом еще, после меня.

Мое очищенье, мое искупленье, мое оправданье,
мое испытанье —
заведомо знать и не думать о том,
каким быстротечным окажется позднее это свиданье,
как скоро приходит за ним неизбежное это потом.

И все-таки жду и ловлю благодарственно
первый твой шаг осторожный.
Иди и не бойся, душа моя, день наступает, пора.
И легок руке моей посох —

אור אַרְגוֹנִי אַחֲרֵינוּ קוֹבֵעַ קוֹ מֵתַח עֲמוּס.
כָּאֵלוֹ סִידוֹת יִתְגַּלוּ
כְּאֶשֶׁר נִנְסָה רַק לְפָתַח
מִסַּךְ כּוֹכְבִים מֵעֲלֵינוּ, אוֹתוֹ הַפְּרָגוֹד הַכְּמוּסִי?!

כִּפָּה כְּדוֹרִית מִתְנַעֲנַעַת,
לְלֵיל יֵשׁ עוֹד מִשָּׁה,
נְעִים כּוֹכְבִים וּפְלִנְטוֹת בְּשִׁקְט,
בְּסֻדָּר שְׁלָם.
וּבַהֲדַרְגָּה מוֹפְעִים פְּרָצוּפִים כָּל-שָׁהֵם מֵהַחֲשָׁה.
שָׁלָה, קִתְרִינָה, עוֹדוֹ לֹא נִמְצָא בִּינֵיהֶם.

וְכֹל הַסְּבִיבָה מִפְּלִיאָה, הַחֲדָשָׁה
וּבְכֻלָּל לֹא מִפְּרֵת,
מִשְׁמַע: אֶת קִיְמַת, הוֹלְכַת,
אוֹלֵי גַם תְּבוֹאֵי מַחַר,
אַבְקִיק, עֶרְפְּלִית, טַפַּת גֶּשֶׁם
פְּתִית-שֶׁלֶג מִתּוֹךְ עֵת אַחֲרֵת,
מֵהוּת וְחֲדָה, פְּתָרוֹן וְהַרוּחַ בְּדָם וּבָשָׂר.

פְּתִית שֶׁלֶג וְרוּחַ, עַב קַל, יוֹם שָׁבוּ יִתְרַחֵשׁ הָאָרוּעַ,
רַק רָגַע שֶׁל יוֹם מְסִיִּם, נְשִׁימָה וְנִצְנוּץ אוֹר אוֹלֵי,
אָרוּעַ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לֹא מִגְדָּר,
שִׁיחוּל עוֹד בְּיוֹם לֹא יְדוּעַ
אֶתִּי בְּסִיִּי וְאַחַר כֵּן יוֹתֵר מְאַחַר בְּלַעֲדֵי.

וְלֹא לְחֶשֶׁב בְּיֹדְעִין,
עַל גּוֹרֵל שֶׁנִּגְזַר כְּבָר לְשִׁנּוּי —
בְּחִינָה, טַהֲרָה, כִּפְרָה, הַצְּדָקָה בְּשִׁבְלֵי אַחֲרוֹנָה,
לְשִׁכַּח עַד כִּמָּה תַּהֲיֶיהָ הִיא קֶצֶרָה — הַפְּגִישָׁה מְאַחֲרֵת בִּינּוּנוּ,
עַד כִּמָּה מֵהָר יִתְקַרֵּב אַחַר כֵּן עֵתִיד בְּלִתִּי-נִמְנַע.

וּבְכֹל זֹאת, אֲנִי מִחְפָּה לְרֵאשִׁית שְׁעֵלָה
בְּתוֹדָה וּבְעֶרְךָ.
לְכִי בְּלִי לְפַחַד, נִשְׁמַתִּי, יוֹם עוֹלָה וְהַגִּיעָה הָעֵת.
וְקַל בְּיָדִי, כְּמוֹ נוֹצָה,

как перышко легок мой посох дорожный,
и тысячекрат тяжелее свинцовая тяжесть пера.

הַמָּטָה שֶׁל יוֹצֵא אֶל הַדֶּרֶךְ,
וְאַלְף מוֹנִים קָשָׁה כְּבֹד עוֹפֶרֶת-הָעֵט.

Юрий Левитанский

יורי לוויטנסקי

Остановилось время. Шли часы

הַזְמַן עָמַד מְלֶכֶת

Остановилось время. Шли часы,
а между тем остановилось время,
и было странно слышать в это время,
как где-то еще тикают часы.

הַזְמַן עָמַד מְלֶכֶת, אֲךָ שְׁעוֹן
הַמְּשִׁיחַ, כְּשֶׁזְמַן עָמַד מְלֶכֶת, נוֹעַ.
הִיָּה מוֹזָר בְּזֶה הַזְמַן לְשִׁמְעַ:
עוֹדְנוּ אִי-שֵׁם מִתְקַתֵּק שְׁעוֹן.

Они еще стучали, как вчера,
меж тем как время впрямь остановилось,
и временами страшно становилось
от мерного тиктаканья часов.

הוּא עוֹד כְּמוֹ תַּמּוֹל-שְׁלִשׁוֹם תִּקְתֵּק,
כְּשֶׁבְּאֵמַת הַזְמַן עָמַד מְלֶכֶת,
נִפְשֵׁי הַיְתָה מִפְּחַד מִתְהַפְּכֶת,
מֵהַתְקַתִּיק שְׁעוֹן קָצוֹב שְׁלוֹ.

Еще скрипели где-то шестерни,
тяжелые постукивали стрелки,
как эхо арьергардной перестрелки
поспешно отступающих частей.

עוֹד גִּלְגָּלִים הַשְּׂמִיעוּ חֲרִיקוֹת,
וּמְחוּגִים כְּבִדִּים אִי-שֵׁם הַקִּישׁוֹ,
כְּאֵלוֹ חֲלוּפֵי-הָאֵשׁ הַרְעִישׁוּ
הַיְחִידוֹת נְסוֹת בְּבִהְלָה.

Еще какой-то колокол гудел,
но был уже едва ль не святотатством
в тумане над Вестминстерским аббатством
меланхолично плывший перезвон.

עוֹד פַּעֲמוֹן אֶחָד אִי-שֵׁם זְמָזָם,
אֲךָ כְּמוֹ חֲלוּל-הַשֵּׁם הַיְתָה קְלוּקֶלֶת
עַל כְּנִסִּית וְסִטְמִינִסְטֵר מְעַרְפֶּלֶת
הַמְּלַנְכוּלִיָּה שֶׁל קוֹל הַהַצְּלָלָה.

Стучали падуанские часы,
и педантично страсбургские били,
и четко час на четверти дробили
Милана мелодичные часы.

בְּפִדּוּבָה נִקְשׁוּ הַשְּׁעוֹנִים,
בְּסִטְרִסְבוּרְג עוֹד שָׁמְרוּ עַל צְלִיל שֶׁל קָבַע,
וּבְדִיּוּק חֲלָקוּ שְׁעָה לְרַבַּע
כָּל שְׁעוֹנֵי מִילָנוּ נְעִימִים.

Но в хоре этих звучных голосов
был как-то по-особенному страшен

אָבֵל בְּמִקְהֶלֶת קוֹלוֹת צְלוּלִים
הַפְּחִיד יוֹתֵר מְכֹל וּבְצוּרָה נִבְדָּלֶת

не этот звон, плывущий с древних башен
по черепицам кровель городских —

но старые настенные часы,
в которых вдруг оконце открывалось
и из него так ясно раздавалось
лесное позабытое ку-ку.

Певунья механическая та
зрачками изумленными вращала
и, смыслу вопреки, не прекращала
смешного волхвованья своего.

Она вела свой счет моим годам,
и путала,
и начинала снова,
и этот звук пророчества лесного
всю душу мне на части разрывал.

И я спросил у Фауста:
— Зачем,
на целый мир воскликнув громогласно
«Остановись, мгновенье, ты прекрасно!»,
забыли вы часы остановить!

И я спросил у Фауста:
— К чему,
легко остановив движенье суток,
как некий сумасбродный предрассудок,
вы этот звук оставили часам!

И Фауст мне ответил:
— O mein Herr,
живущие во времени стоящем
не смеют знать о миге предстоящем
и этих звуков слышать не должны.

לא צליל השט ממגדלים האלה
על רעף של גגות ערים זקנות –

היה זה צליל שעון הקיר ישן-נושן,
שבו נפתח פתאם לרגע שער,
ונשמעה כאלו מהיער
מלה שגשכה מזמן – קו-קו.

היתה זמרת ממכנת זו
סובבת בפליאה את אישונה
ולא עצרה למרות נסבותיה
את החזון שלה מצחיק כל כך.

המשיכה לחשב את שנות חיי,
התבלבלה
ושוב לספר התחילה,
בצליל היער היא אימה הטילה
על לב שלי בנבואה שלה.

פניתי אז לפאוסט:
- איה אתה
קראת בקול רם (וכל תבל ברקע)
"עכשו אתה נפלא, עצר, הרגע!"
והשעון שכחת לעצור!

פניתי עוד לפאוסט:
- איה אתה
הזמן מלכת בקלות עצרת,
וכמו דעה קדומה טפשית השארת
לשעונים כאן את הצליל הזה!

ופאוסט אז ענה לי:
"O mein Herr,
כל מי שחי בזמן שאין לו ניע,
אינו מודע לרגע שיע, ו
ולו אסור לשמע צליל הזמן.

К тому же все влюбленные, mein Freund,
каким-то высшим зреньем обладая,
умеют жить, часов не наблюдая.
А вы, mein Herz, видать, не влюблены?!

И что-то в этот миг произошло.
Тот старый плут, он знал, куда он метил.
И год прошел —
а я и не заметил.
И пробил час —
а я не услышал.

Юрий Левитанский

Шла дорога к Тракаю...

Шла дорога к Тракаю, литовская осень была еще
в самом начале,
и в этом начале
нас озера Тракая своим обручали кольцом,
а высокие кроны лесные венчали.
Все вокруг замирало, стремительно близился рокот
девятого вала
и грохот обвала.
И Прекрасной Елены божественный лик
без труда Маргарита моя затмевала.
Плыл, как лодочка, лист по воде,
и плыла тишина,
и легко показаться могло
временами,
что уже никого не осталось на этой земле,
кроме нас —
только мы и озера,
и травы под нами,

יתר על כן, כל מאהב, mein Freund,
שולט בסוג של ראיה נשגבת,
עינו אחר שעה כלל לא עוקבת.
אך, כנראה mein Herz לא מאהב?!

ברגע זה שם משהו קרה.
והנזל ידע שכבר נרדמתי.
שנה עברה —
אליה לב לא שמתי.
וצלצלה שעה —
אך לא שמעתי כלל.

יורי לוויטנסקי

ואותנו הדרך הובילה לטרקאי

ואותנו הדרך הובילה לטרקאי ליטאי,
ועמד סתו בשער,
ובשער הזה
אגמים של טרקאי טבעות-אירוסין נתנו לנו,
משמים עטרו צמרות של היער.
והכל מסביב עמד דם, ומהר התקרבונו
לשאון מערבלת,
לרעם מפלת.
את דמותה אלהית של הלני היפה
לאפל מרגריטה שלי היתה מסגלת.
כמו סירה שט עלה בנהר,
ושט חרש השקט,
קל היה
לפעמים
לדמין שאין איש בעולם,
רק אנונו
וגם אגמים,
עשבים ששתתינו,

и кроны над нами.

А меж тем кто-то третий все время
неслышно бродил вокруг нас
и таился в траве
над обрывом,
у самого края.

То, наверно, мой Фауст за нами следил
из прибрежных кустов,
ухмыляясь в усы
и ладони хитро потирая.
Холодало, темнело, виденье Тракайского замка
в озерной воде
потемневшей
все тише качалось.

Начиналась литовская ранняя осень,
короткое лето на этом кончалось.

И, не зная еще, доведется ли нам
к этим добрым озерам
приехать когда-нибудь снова,
я из ветки случайной лесной,
как господь,
сотворил человечка лесного
смешного.

Я его перочинным ножом обстрогал добела,
человеческим ликом его наделил,
и когда завершил свое дело,
осторожно поставил на толстую ветку его
и шпагатом к стволу привязал
его хрупкое тело.

И, когда мы ушли, он остался один там стоять
над холодной вечерней водой,
и без нас уже листья с осенних дерев
облетели.

... В этот час, когда ветер тревожно стучится
в ночное окно,
в этот час января и полночной метели,

אָמירִים מְעֵלִינוּ.

אך בִּינְתִים שְׁלִישִׁי מִיִּשְׁהוּ כָּל הַזְּמַן
נָדַד חֲרִישִׁי בְּקֶרֶב,
הִסְתַּתֵּר בֵּין שִׁיחִים
בְּמִדְרוֹן
עַל הַמַּיִם.

כְּנֹרְאָה, הִיָּה פְּאוֹסֵט עוֹקֵב אַחֲרֵינוּ
מִהֶסְבֵּךְ הַחוּפִי,
הַתְּחִיר בְּשֵׁפֶם
עֲרֻמוֹמִי וְשִׁפְשֵׁף אֶת יָדָיו.

הַתְּקַרֵּר וְהַחְשִׁיךְ הָאֲוִיר, חֲזִיוֹן הַטִּירָה הַטְּרַקְאִית
בְּמִימֵי הָאֲגָם
חֲשׂוּכִים
נֶעַ כְּמוֹ חֵיץ

בֵּין הַסֵּתוֹ לִיטְאֵי הַמִּתְחִיל
לְבֵין הַתְּקוּפָה הַקְּצָרָה שֶׁל הַקַּיִץ.
לֹא יִדְעֵתִי אִם שׁוֹב יִזְדַּמֵּן לָנוּ
לְאֲגָמִים הַטּוֹבִים הָאֵלֶּה
אִי-פֶעַם לְנִסְעֵ.

וְאֲזִי מֵעַנְף עֵץ סִתְּמִי,
כְּמוֹ הַשֶּׁם,

אָדָם יַעַר בְּרֹאֲתֵי מִצְחִיק
לֹא גְבוּהָ.

וְקִלְפֵתִי אוֹתוֹ בְּאוֹלָר עַד גְּלוֹי שֶׁל הַלְבָן,
אֲחַר כֵּךְ הֶעֱנַקְתִּי לוֹ פְּרִצוֹף אָנוּשִׁי,
וְכִשְׁאֵת מְלֶאכֶתִי גְמֵרְתִּי,
בְּזִהִירוֹת הַעֵמְדֵתִי אוֹתוֹ עַל עֵנֶף עֵבֶה,
וּבְחוּט-מְשִׁיכָה חֲזֵק
אֶל הַגִּזְעַ קִשְׁרֵתִּי.

כְּשֶׁעֲזַבְנוּ, נִשְׁאַר הוּא בְּיַעַר עוֹמֵד לְבַדּוֹ
מֵעַל מַיִם קְרִים בֵּין עֲרָבִים.
בְּלַעֲדֵינוּ נִשְׂרוּ מַעֲצִים סִתּוּיִים עֲלֵיהֶם
אֶל הַפֶּלֶג.

... וּבְזֹאת הַשָּׁעָה כְּשֶׁדוֹפְקֵת רוּחַ מִדְּאָגָת
בְּחִלּוֹן הַלַּיְלָה,
בְּשַׁעַת יְנוּאָר, בְּחֻצוֹת, בְּסַעֲרַת שְׁלֵג,

до озноба отчетливо вдруг представляю,
как он там сейчас одиноко стоит
над застывшей водой,
за ночными снегами
и мглою морозно-лиловой,
от всего отрешенный, отвергнутый идол любви,
деревянный смешной человечек
из ветки еловой.

Юрий Левитанский

Сцена в погребке

*Небольшая комната в подвале винного погребка. Почти все места заняты. За одним из столиков – Иронический человек за бутылкой вина и Квадратный человек за бутылкой минеральной.
Входят Поэт и Фауст.*

Фауст

Вон там два места – справа, у окна.

Подходит к Ироническому человеку.

Простите, сударь,
здесь у вас свободно?

Иронический человек

Свободно, сударь,
если вам угодно!

Квадратный человек *(в сторону)*

Откуда их, ей-богу, черт несет!

אָנִי, עַד צְמַרְמַרְתָּ בְּרוּר, מְדַמֵּין אוֹתוֹ
בְּעַמְדוֹ שֶׁם עִכְשָׁו בְּדָד,
מֵעַל מַיִם קְפוּאִים,
מֵאַחֲרֵי שְׁלֵגֵי לֵילָה
בְּאַבְרָ סָגֵל שֶׁל קָרָה, שְׂכוּחַ,
מִנְתַּק מֵעוֹלָם כְּלוֹ, אֵלִיל אֶהְבָּה נְדָחָה,
אִישׁ מִצְחִיק קָטָן
מְעַנֵּף עַץ אֲשׁוּחַ.

יורי לוויטנסקי

סְצִינָה בְּמַרְתֵּף-יַיִן קָטָן

חדר קטן במרתף יין. כמעט כל המקומות תפוסים.
ליד אחד השולחנות – איש אירוני עם בקבוק יין
ואיש מרבע עם בקבוק מים מינרליים.

משורר ופאוסט נכנסים.

פאוסט

הנה שם מקומות פנויים ליד שחלון.
נגש אל איש אירוני

שלום רב! אדוני,
אפשר לשבת?

איש אירוני

כן, אדוני,
האפשרות קיימת.

איש מרובע *(לעצמו)*

מאיפה הם, אלי, לעזאזל!

Фауст

פאוסט

Благодарю вас...

תודה רבה!..

Присаживается со своим спутником.

מתיישב יחד עם בן-לווייתו

Что ж, передохнем,
пропустим рейнской влаги понемногу,
а после снова пустимся в дорогу.

נו טוב, ננוח קצת,
נשתה קצת יין, כוס בערך,
ושוב נצא מבית אל הדרך.

*Делает едва заметное движение, и тот час на столе
появляются две бутылки с вином и два стакана.*

עושה תנועת-יד כמעט לא-נראית, ומיד על השולחן
מופיעים שני בקבוקי יין ושתי כוסות.

Иронический человек

איש אירוני

Вы, сударь – маг?

אדון – קוסם?

Фауст

פאוסט

Увы, когда-то был...

הייתי בעבר...

(Поэту)

(אל המשורר)

Но кажется, вас что-то тяготит.
Души томленье? Или что похуже?
Вы влюблены,
вы любите,
к тому же
любимы —
так чего же вам еще?
Вы так помолодели в эти дни,
так изменились – не узнаешь, право,
вы выглядите молодо и браво,
а молодость – она всегда к лицу!

נדמה לי, משהו מעיק לך.
פזור הנפש? או יותר גרוע?
אתה אוהב,
אתה אהוב -
מדוע
שוב אינך מאשר
עכשו?
לאחרונה אתה, אני מודה,
עובר לדעתי שנוי דרמתי,
קצה צעיר אותך עוד לא ידעתי,
אתה חדש – ללא הפך!

Иронический человек

איש אירוני

К лицу – когда и возраст, и лицо – в одном лице
и, так сказать, едины.

יפה וטוב אם קשר בין גילו לבין מזגו איתו,
ואין שם פער...

А то, бывает, в бороду – седины, а бес – в ребро?..

Фауст

О бесе – ни гугу!

Поэт

Да, волосы...

Мне помнится, тогда

уже вы были в возрасте почтенном —
вам было сто,

иль что-то в этом роде,

а ныне,

в дни совместных наших странствий,

уже почти что полтысячелетья,

и мне известно,

сколько всякой чуши,

невежественных вымыслов и сплетен

так долго окружали ваше имя

и сколько вам пришлось перестрадать.

Но ваш великий тезка, Иоганнес,

о вас так мощно возвестивший миру,

вас понял,

и простил великодушно,

и оправдал,

и, оградив от ада,

он вашу душу отдал небесам.

А буду ли и я оправдан тоже

за боль,

что и без умысла,

неволью,

а все-таки я причинил кому-то,

за то, что жизнь

хотел начать сначала,

что молодость вернуть себе пытался,

אך אם שער שיבה עם חֶשֶׁק נַעַר, כָּאֵן – יָד שֶׁטָן.

פאוסט

אף הגה על שטן!

משורר

כן, השער...

אני זוכר שאז

עברת כבר את גיל גבורות -

היית כבן מאה,

או משהו קזה,

עתה,

קשאנו שנינו נודדים ביחד

כמעט חמש מאות שנים,

ידוע לי

איזו פמות של הבל,

בדוחות מלאות בורות ורחילות

במשך זמן פה רב הדביקו לשמך,

וכמה נעלצת כבר לסבל.

אך בעל שם כשם שלך, יוהאנס

הגדול, אשר בעוצמתו בשר עליך לעולם,

הבין אותך,

סלח לך רב-חסד,

זכה אותך,

הגן בפני התפת,

ונשמתי הביא לאלהים.

האם אצכה לדין הרחמים

למרות הפאב,

אשר אולי ללא משים

ולא בכונה

ובכל זאת למישהו גרמתי,

בכה שאת חיי רציתי

שוב להתחיל מראשיתם,

נסיתי להשיב לי נעורים

когда виски припорошило снегом, —
за все это я буду ли прощен?

Иронический человек

Наверно, тот, кто кается,
притом
себя и чище мнит,
и благородней?..

Фауст

Уж будь бы здесь хозяин преисподней —
вы б этак не изволили шутить!

(Поэту)

Но я от вас никак не ожидал!
Вас ад страшит, мой друг, —
но разве надо
стремиться в рай
или страшиться ада,
когда мы носим их в себе самих!

Поэт

В себе, в себе...
Не знаю, может быть,
мы это пламя сами раздуваем,
лишь чиркни спичкой —
и уже пылает,
но спичку-то
не сами поднесли...

Фауст

А вы, мой друг, зловещего огня
не раздувайте...

בגיל בו רקתי הכסיף כְּבֵר שְׁלֵג, -
האם בְּכָל זֶאת עוֹד אֶזְכֶּה אַז בְּמַחִילָה?

איש אירוני

וְכִנְרָאָה, מִי שְׁמֵכָה עַל חֶטָּא,
רוֹאָה עֵצְמוֹ טְהוֹר,
אֶצִּיל
וְיוֹצֵא דְפִן?..

פאוסט

וְלוֹ הִיָּה כָּאן בְּעֵלֵי הַתְּפֹת,
אֶז לֹא הִיִּית מִתְלוֹצֵץ עֵכָשׁ!
(אל המשורר)
בְּרֵם, לֹא חֲשַׁבְתִּי שְׂכָךְ תִּדְבֹר!
אֲתָה יֵרָא לְגִיּהֲנוֹם לְרֹדֶת,
אֶךְ מָה יֵשׁ לְפִיחַד מְבוֹר,
מָה יֵשׁ לְהַמְשִׁיךְ לְעֵדוֹן,
כְּאִשֶׁר נוֹשְׂאִים אוֹתָם אֲנַחְנוּ
כְּבֵר בְּפָנִים?

משורר

בְּפָנִים... אוֹלֵי
אֲנַחְנוּ מְלַבִּים אֶת הַשְּׁלֵהֶבֶת
וְנִשְׁמָה בְּתוֹךְ הַגּוֹף סוֹעֶרֶת;
תִּדְלִיק גְּפָרוֹר -
וְלִהְבֶּה בּוֹעֶרֶת,
אֲבָל גְּפָרוֹר לְנִפְשׁ
מִי קָרֵב?..

פאוסט

אֵל תְּלַבֶּה הָאֵשׁ הַמְּבַשֶּׁרֶת רַע,
הַזְמַן עוֹבֵר מֵהָר,

Время быстротечно,
и пусть ваш рай
пребудет с вами вечно,
и пусть ваш ад
сгорит в своем огне!
Давайте лучше рейнского глотнем
и двинемся —
дорога будет длинной,
к тому же и свиданье с Катериной
вам не сегодня завтра предстоит.

Квадратный человек

То «рай», то «ад»! Ну, прямо спасу нет!
Куда начальство смотрит!
Дали волю
тут всяким разным...
Хватит! Не позволю!

По мановенью Фауста превращается в пустую винную бочку.

Голос из бочки:

Отставить!
Запрещаю!
Прекратить!

Юрий Левитанский

Славный город Виттенберг

Славный город Виттенберг,
ты и поздний, ты и ранний
не отверг моих стараний
и надежд не опроверг.

Я по улицам твоим
вместе с Фаустом шатался,

שְׁעָה אֵינָה עוֹמֶדֶת.
לוֹאִי, לְנֶצַח
יִשְׁאָר עִמָּךְ גַּן-עֵדֶן,
וְתַפֵּת אֶת עֲצָמוֹ
יִשְׂרָף בְּבַעֲרָה!
יֹאֲתָר נְעִים לְגַמְעַ יֵין רֵין.
הַדֶּרֶךְ אֲרָכָה,
אֲסוּר לְסֻטוֹת מְמִנָּה,
נוֹסֵף עַל כֵּן, פְּגִישָׁה עִם קַתְרִינָה
כְּבָר בְּעוֹד יוֹם-יוֹמִים תִּתְרַחֵשׁ.

איש מרובע

גַּם "גִּיהֵנוּם", גַּם "עֵדֶן"! אֵיךְ לְסַבֵּל?!
לְאֵן צוֹפֵה שְׁלִטוֹן?
לְכָל מְנִי הַתִּירוּ...
מִסְפִּיק, אֲנִי אוֹסֵר!
אוֹתִי עוֹד לֹא הִפִּירוּ!
בַּמְנוּד-יָד שֶׁל פֹּאוּסֵט הוֹפֵךְ לַחֲבִית יֵין רִיקָה.
קוֹל מֵהַחֲבִית:
הַפֶּסֶק!
אֵינִי מְרֻשָּׁה!
עֲצֵר!

יורי לוויטנסקי

ויטנברג, מקום תהילה

ויטנברג, מקום תהילה,
כֶּה בְּבִקְרָה וּבְעֶרֶב
הַתְּהַלְכָתִי שְׁתִּי וְעֶרֶב,
תְּקוּוֹתַי לֹא שָׁלְלָה.

שָׁם עִם דּוֹקְטוֹר פֹּאוּסֵט אֲט
בְּרַחֲבוֹת שְׁלִוִים שְׁטַטְתִּי,

суть вещей постичь пытался
с милым доктором моим.

Ничего, что ночь темна, —
что нам темень, если близок
дух капусты и сосисок,
запах пива и вина...

Был подвальчик тих и мал,
дым над столиками плавал.
Но и дьявол,
старый дьявол,
он ведь тоже не дремал.

Мы, смеясь и веселясь,
наблюдали временами,
как он шествовал за нами,
в тело пуделя вселясь.

И, на черный глядя хвост,
говорили:
— Пусть позлится —
ведь нашел в кого вселиться,
старый сводник и прохвост!

Фауст был отменно мил —
за друзей и за подружек
пиво пил из толстых кружек,
папиросами дымил.

Лишь порой он вспоминал,
как его (o meine Mutter!)
здесь когда-то Мартин Лютер
поносил и проклинал.

Я ж не смел, да и не мог

אֶל מְהוּת דְּבָרִים יִרְדְּתִי
וְהִגַּעְתִּי (רַק כְּמַעֲט).

לֹא נִירָא מְלִיל עֵבֶת
אִם נְחוּשׁ וְאִם נְכִירָה
רִיחַ כְּרוֹב וְרִיחַ בִּירָה,
יְיִ וְנִקְנִיקִיּוֹת...

הַמְרַתֵּף שְׁקֵט, קֵטָן
וְעֵשֶׂן עוֹטֵף הַחֹדֵר.
אֲבָל זַע
בְּמַרְץ יִתֵּר
בְּעוֹתָה שְׁעָה שְׁטָן.

וְרֵאיוֹ: הוּא הַדּוּק
לְרִגְלֵינוּ כְּמִין שֶׁבֶל,
מִשְׁתַּכֵּן בְּגוּף נֶשֶׁל פּוֹדֵל.
וְחֵיכְנוּ בְּסִפּוּק.

נוּ, סְרִסוּר זָקֵן! אֲכֹן,
לְנוֹכֵל מִגִּיעַ שְׁמָה
קֶצֶת לְהַתְרַגֵּז
כִּי לְמָה
בְּחַיָּה הוּא מִשְׁתַּכֵּן?

פְּאוּסֵט כֹּה הִיָּה נְעִים —
הַעֲלָה עֵשֶׂן בְּלִי הַרֵף
וְשִׁתָּה לוֹ כָּל הָעֶרֶב
לְחַיֵּי הַחֲבָרִים.

וְנִזְכֵּר רַק בְּמַרְתֵּף
אִיךְ אוֹתוֹ (o meine Mutter!)
בְּשָׁנִים עָבְרוּ לוֹתֵר
כָּאֵן קָלֵל, חֲרָף, גְּדָף.

לֹא הִעֲזָתִי יָד לְשִׁים

прикоснуться к этой ране...
Мирно спали лютеране,
плыл над крышами дымок.

על הפצע (איש הומני)...
ישנו הלותרנים,
צף עשן על הבתים.

В тиглях плавился металл,
и над камнем претковенья
дух борьбы и дерзновенья
безбоязненно витал.

נס במצרפים קרה,
ומעל לאבן-נגף
רוח תעזה וכסף
דאתה ללא מורא.

Юрий Левитанский

יורי לוויתנסקי

Ожидание Катерины

צפיה לקתרינה

Осенняя роща, едва запотевший янтарь,
и реки, и броды.
Пора опадающих листьев, высокий алтарь
притихшей природы.

החרשה הסתוית כענבר מיצע. זוהי עת
עברות פן לטבע
בנהר. עת עלים שנושרים, ובטבע שקט
הראלו הגבוה.

Пора опадающих листьев, ты что мне сулишь?
Живу ожиданием встречи.
А все, что меня окружает, — всего только лишь
кануны ее и предтечи.

עת עלים שנושרים! מה, הגידי, את לי מבטיחה?
לצפות לפגישה לי?
כי הכל מסביב לפגישה הברוכה –
רק ערבה, סולל-דרך פטלי.

Чего ожидаю? Зачем так опасно спешу
все метить особою метой?
Живу ожиданьем, одним только им и дышу,
как рощею этой.

יש למה לצפות? ומדוע אני ממהר
לסמן כל דבר כמכריע?
אני חי ונושם רק בזכות צפיה ובוער
מעין חרש מזיע.

Осенняя роща, о мой календарь отрывной,
мой воздух янтарный,
где каждый березовый лист шелестит надо мной,
как лист календарный.

החרשה הסתוית, לוח-טרף נתלה באויר,
כענבר אור ורוח!
מרשרש כל עלה הלבנה לפני ומזכיר
לי עלה מהלוח.

О мой календарь, упаси и помилуй меня,
приблизь эти числа!

לוח-טרף שלי, חוס עלי והבא חנינה,
וקרב יום הפעם!

Иначе все дни и все числа без этого дня
лишаются смысла.

Живу ожиданием, помилуй меня, календарь, —
живу ожиданием встречи.
...Осенняя роща, природы священный алтарь,
и теплятся свечи.

Юрий Левитанский

Песня витгенбергских алхимиков

*Раскалились кирпичи,
дым кругом и пламень.
Ты варись, варись в печи,
философский камень.*

*Дух синильной кислоты,
олова и ртути.
Мы хоть ликом не чисты,
но чисты по сути.*

*Мы из меди, господи,
золото добудем.
Не добудем — не беда,
горевать не будем.*

*Мы привычны с давних пор,
мы не знаем страха —
пусть грозит нам хоть топор,
пламя или плаха.*

*Век нам кончить суждено
адам, а не раем.*

בשְׁבִילִי בַלְעֲדִיו כָּאֵן לְכֹל תְּאָרִיךְ בְּשָׁנָה
אֵין שׁוּם טַעַם.

חוּס נָא, לֹוּחַ-שָׁנָה, הַחַיִּים בְּשָׁבִילִי – צַפִּיה;
מְחַכָּה לְפִגְיֶשָׁה וְכֹמֶה.
... הַחֲרָשָׁה הַסְּתוּתִית, הַהֲרָאֵל בְּעֶרְפּוֹל הַזֵּיהָ,
נֵר מְאִיר וְגוֹעַ.

יורי לוויטנסקי

שִׁיר אֶלְכִימָאִי וִיטְנֶבֶרְג

הַתְּלַבְּנוּ הַלְּבָנִים,
אֵשׁ פּוֹרְצֶת – תִּפְתֵּ!
הַתְּבַשְׁלִי בְּכִבְשָׁנִים,
אָבֵן פִּילוֹסוֹפִית!

רִיחַ שֶׁל חוֹמֶצַת צִיאָן,
בְּדִיל, כֶּסֶפִּית, עוֹפְרֶת.
הַפְּנִים מְלֹאוֹת עֶשֶׁן,
אך בַּפְּנִים – אַחֲרֶת.

הַזֶּהֱב רַץ לְהַפִּיק
מִנְחֻשֶׁת בַּעַר.
גַּם אִם עֶשֶׂר לֹא יִשִּׁיג,
אֵין סִבָּה לְצַעַר.

כִּי אֲנַחְנוּ מְרַגְלִים
לְעַבֵּד בְּלִי פַחַד,
גַּם אִם כָּבֵר מְאִימִים
אֵשׁ, גְּרָזָן וּפַחַת.

גּוֹרְלָנוּ, בְּטַח, מֵר,
סוּף - לְשֹׂאוֹל לְרֹדֶת,

Мы горим, горим давно —
всё не догораем.

И едва песня затихла, Фауст сказал мне:

— Да, я растроган. Я хочу остаться здесь,
и нам придется с вами временно расстаться
(семья и прочее), но вскоре,

может статься,

уже и завтра,

мы увидимся, мой друг.

Но поспешите, ибо день вчерашний наш,
хоть и блистательным увенчанный эффектом,
он все равно вчерашний день,

плюсквамперфектум,

а наша цель —

футурум первый и второй.

И не забудьте —

ибо истина сия

еще не раз вам и послужит, и поможет —

чему не должно быть,

того и быть не может,

а то, что быть должно,

того не миновать.

לא נשרפנו עוד, אך כבר
אש בנו יוקדת.

כשהשיר נדם, פאוסט אמר לי:

- אכן, נפעמתי ורוצה בעיר להשאיר,
אנחנו חִיבִים להפּרד, אני מניח,
(המשפחה ועוד), אך בקרוב,

נניח...

אולי למחרת,

כבר נתראה, רעי.

נא למהר, כי יום אשר עבר,

למרות שהוא נכתר בפעלול מומנטום,

הוא בכל זאת "אתמול",

פלוסקוּמפּרְפֶקטוּם, (*

כי אם פוטורום א', ב' —

הם מטרה.

ואל תשכח,

והאמת הזאת

אותך תוכל עוד לשרת ותסייע:

כל מה שלא צריך לקרות

גורל מובע,

מה שצריך לקרות

לפסח אי-אפשר.

(* פלוסקוּמפּרְפֶקטוּם — זמן "עבר בתוך עבר", פוטורום א', ב' —
צורות זמן עתיד בדיקדוק השפה הגרמנית